

รายงานการวิจัย R to R (Routine to Research)

เรื่อง

การศึกษาอุบัติการณ์การเกิดโรคมาลาเรียในพื้นที่อำเภอศรีส
าคร

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551-2560

จัดทำโดย

- 1.น.ส. อานาพิยะ สรรเพชดา
- 2.นางดารุณี หะย็อเซ็ง
- 3.น.ส.นิสรินทร์ จินดา
- 4.น.ส.อาชีเยาะ หะมะ
- 5.นางมีส๊ะห์ บาดูแน
- 6.น.ส.ซาฟีระ มะนอ

สังกัดหน่วยงานกลุ่มงานเทคนิคการแพทย์
โรงพยาบาลศรีสาคร

ปีที่แล้วเสร็จ พ.ศ. 2561

ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัย จาก โรงพยาบาลศรีสาคร

ประจำปีงบประมาณ 2561

ชื่อเรื่อง การศึกษาอุบัติการณ์การเกิดโรคมะเร็งในพื้นที่ย่านศรีสาคร
ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551-2560

ชื่อผู้วิจัย 1.น.ส. อานาฟิยะ สรรเพชดา

2.นางดารุณี หะย็อเซ็ง

3.น.ส.นิสรินทร์ จินดา

4.น.ส.อาชีเยาะ หะมะ

5.นางมีส๊ะห์ บาดูแน

6.น.ส.ซาฟิระ มะนอ

สถานที่ทำงาน กลุ่มงานเทคนิคการแพทย์ โรงพยาบาลศรีสาคร

ผู้รับผิดชอบ น.ส. อานาฟิยะ สรรเพชดา

เบอร์โทรติดต่อ 0898782022

E-Mail sanafeeya_25chuda@hotmail.com

บทนำ

อำเภอศรีสาครเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดนราธิวาส มีภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นป่าทึบและภูเขาสลับซับซ้อน มีแม่น้ำลำธาร มีภูมิอากาศแบบร้อนชื้น ฝนตกชุกเกือบตลอดปี ซึ่งเป็นส่วนที่สนับสนุนให้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของยุง อีกทั้งประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือทำสวนยางพาราและสวนผลไม้ ซึ่งมีโอกาสสัมผัสกับยุงที่เป็นพาหะของโรค (ข้อมูลทั่วไปอำเภอศรีสาคร.

sisakhon.narathiwat.doae.go.th/recomment.htm)¹

โรคมalariaเรียกชื่อเป็นโรคประจำถิ่นของอำเภอศรีสาคร

โรคมalariaเรียกชื่อเป็นโรคติดต่อ โดยมียุงก้นปล่องเพศเมียเป็นพาหะ เกิดจากเชื้อโปรโตซัว ซึ่งเป็นสัตว์เซลล์เดียวในจันส์ พลาสโมเดียม

(*Plasmodium*) ซึ่งมีมากกว่า 100 เชื้อชนิดที่ก่อโรคทั้งในคน

สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม สัตว์ปีก และสัตว์เลื้อยคลาน แต่ที่ก่อโรคในคนมี 5 ชนิด

ได้แก่ พลาสโมเดียม ฟัลซิพารัม (*Plasmodium falciparum*) พลาสโมเดียม

ไวเว็กซ์ (*Plasmodium vivax*) พลาสโมเดียม มาลาเรียอี (*Plasmodium*

malariae) พลาสโมเดียม โอวาล์ (*Plasmodium ovale*) และพลาสโมเดียม

โนวไซ (*Plasmodium knowlesi*)

เชื้อที่พบส่วนใหญ่ในประเทศไทยเป็นชนิด พลาสโมเดียม ฟัลซิพารัม และ

พลาสโมเดียม ไวเว็กซ์ ส่วนน้อยเป็นชนิดพลาสโมเดียม มาลาเรียอี

พลาสโมเดียม โอวาล์ และ พลาสโมเดียม โนวไซ

ซึ่งชนิดสุดท้ายเป็นเชื้อมาลาเรียของลิงกัง ลิงแสม และค่างดำ

ที่พบว่าติดต่อสู่คนได้ (ศ.ดร.พีรพรรณ ตันอารีย์ ภาควิชาจุลชีววิทยา

คณะวิทยาศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหิดล.มาลาเรียโรคที่คนไทยควรทำความรู้จักให้ดี 2014)²

แหล่งระบาดของเชื้อมาลาเรีย พบอยู่บริเวณป่าเขาชายแดนของประเทศ รวมทั้งตามเกาะแก่งต่างๆ

เนื่องจากมียุงก้นปล่องบางชนิดชอบวางไข่ในแหล่งน้ำกร่อยที่มีแสงแดดส่องถึง โรคมalariaเรียกชื่อติดต่อโดยการถูกยุงกัด วิธีอื่นๆ ที่อาจพบได้ เช่น

ติดต่อกับมารดาซึ่งมีเชื้อมาลาเรียในร่างกายและถ่ายทอดทางรกไปสู่ทารกในครรภ์ และวิธีการถ่ายเลือด ยุงพาหะนำโรคมมาลาเรียคือยุงก้นปล่องเพศเมีย (Female *Anopheles spp.*) ในประเทศไทยมียุงก้นปล่องประมาณ 100 ชนิด แต่ที่พิสูจน์แล้วว่าเป็นยุงพาหะนำโรคมมาลาเรียในประเทศไทยมีอย่างน้อย 6 ชนิด² ซึ่งบทบาทสำคัญต่อการแพร่เชื้อขึ้นอยู่กับลักษณะภูมิประเทศ เนื่องจากยุงพาหะมีแหล่งเพาะพันธุ์แตกต่างกัน

ยุงชนิดที่มีความสามารถในการแพร่เชื้อมาลาเรียมากกว่ายุงพาหะชนิดอื่นๆในประเทศไทย ได้แก่ ยุงก้นปล่องพาหะ *Anopheles dirus*

สำหรับเชื้อมาลาเรียที่พบในพื้นที่อำเภอศรีสาคร ส่วนใหญ่พบเชื้อพลาสโมเดียม ฟัลซิพารัม และ พลาสโมเดียม ไวเว็กซ์ ส่วนพลาสโมเดียม โนวาไซ พบสองครั้งในปี พ.ศ.2559 และ พ.ศ.2560

ซึ่งผู้ป่วยได้รับเชื้อจากการไปทำสวนยางพาราที่ประเทศมาเลเซีย อาการและอาการแสดงของมาลาเรียไม่มีลักษณะพิเศษบ่งเฉพาะ โดยมากจะมีอาการนำคล้ายกับเป็นหวัด คือ มีไข้ต่ำๆ ปวดศีรษะ อาจมีไข้สูงหนาวสั่น วันเว้นวัน หรือวันเว้นสองวัน ปวดตามตัวและกล้ามเนื้อ อาจมีอาการคลื่นไส้ เบื่ออาหาร

ซึ่งอาการจับไข้จะเป็นอาการเด่นชัดของโรคมมาลาเรีย

ในพื้นที่อำเภอศรีสาครมีการควบคุมและป้องกันโรคมมาลาเรีย ดังนี้ มีการกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุง โดยการพ่นเคมีฤทธิ์ตกค้าง

ให้ประชาชนนอนกางมุ้ง อยู่ในห้องที่มีมุ้งลวดและทายาป้องกันยุง แต่ประชาชนยังขาดความตระหนัก

ไม่ค่อยปฏิบัติตามคำแนะนำรวมถึงการประกอบอาชีพที่ต้องทำงานบริเวณป่าเขา และจากสภาพพื้นที่อำเภอศรีสาครดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น

ทำให้โรคมมาลาเรียยังคงอยู่ในพื้นที่อำเภอศรีสาคร

จากสาเหตุดังกล่าว ทางกลุ่มงานเทคนิคการแพทย์ โรงพยาบาลศรีสาคร จึงต้องการจัดเก็บข้อมูลย้อนหลังและเก็บบันทึกข้อมูลเชิงสถิติเกี่ยวกับโรคมมาลาเรีย เพื่อให้ทางหน่วยงานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ

นำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประโยชน์

ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนการควบคุมโรคตามสถิติการระบาด

การเตรียมทรัพยากรด้านยา เวชภัณฑ์
เจ้าหน้าที่ตามแหล่งระบาดของโรคที่สำคัญ
เพื่อการควบคุมกำจัดโรคมาลาเรียให้หมดจากพื้นที่อำเภอศรีสาครต่อไป
วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาอุบัติการณ์และเก็บบันทึกข้อมูลเชิงสถิติการเกิดโรคมาลาเรียในผู้ป่วย
ที่เข้ามารับบริการในโรงพยาบาลศรีสาครตั้งแต่ปี พ.ศ.2551-2560

ขอบเขตการทำงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

เป็นการศึกษาอุบัติการณ์และเก็บบันทึกข้อมูลเชิงสถิติการเกิดโรคมาลาเรียใน
ผู้ป่วยที่เข้ามารับบริการในโรงพยาบาลศรีสาครตั้งแต่ปี พ.ศ.2551-2560
มีตัวแปรที่ศึกษา ดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ คือ

อุบัติการณ์การเกิดโรคมาลาเรียในผู้ป่วยที่เข้ามารับบริการในโรงพยาบาลศรีสาครตั้งแต่ปี พ.ศ.2551-2560

วิธีการศึกษา

1. เก็บข้อมูลการระบาดย้อนหลัง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2551-2560เช่น เพศ
อายุ หมู่บ้าน ชนิดของเชื้อที่พบ

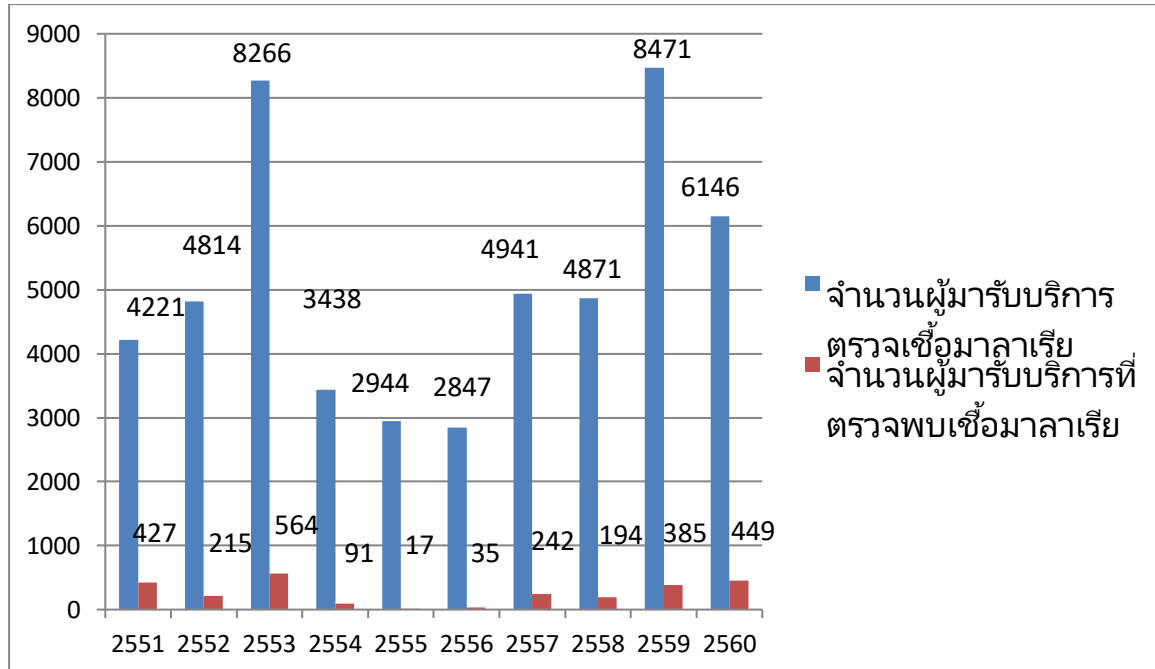
2. หน่วยงานนำข้อมูลที่ได้ไปจัดสรรบุคลากรและทรัพยากรในปีต่อไป

3.ส่งต่อข้อมูลให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษา

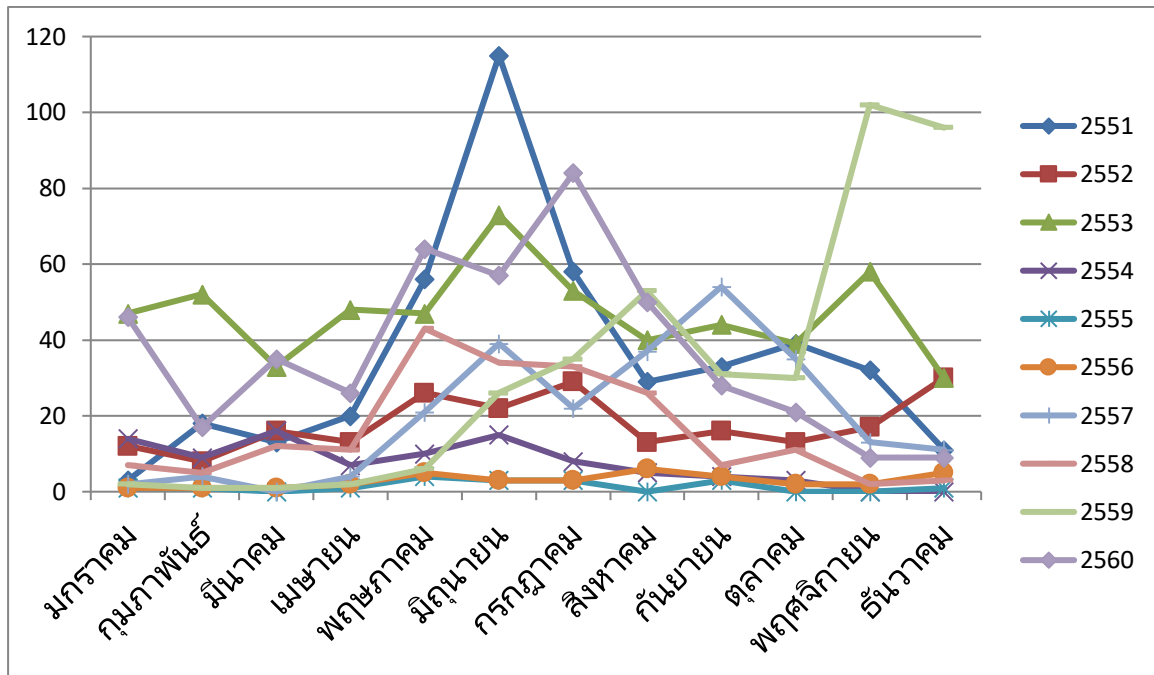
แผนภูมิที่ 1

แสดงจำนวนผู้ที่มารับบริการตรวจหาเชื้อมาลาเรียและจำนวนผู้ที่มารับบริการที่ตรวจพบเชื้อมาลาเรียในโรงพยาบาลศรีสาคร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551-2560

จากแผนภูมิที่ 1 พบว่า จำนวนผู้มารับบริการตรวจหาเชื้อมาลาเรียปี พ.ศ. 2559 จำนวน 8,471 ราย พบเชื้อ 385 ราย ปี พ.ศ.2560 จำนวนผู้มารับบริการ 6,146 ราย พบเชื้อ 449 ราย เชื้อที่พบส่วนใหญ่เป็นเชื้อ *P.falciparum* และ เชื้อ *P.vivax* ในปี 2559 พบเชื้อ *P.knowlesi* 1 ราย (เป็นคนไข้ที่ทำงานในประเทศมาเลเซีย) ปี 2560 พบเชื้อผสมระหว่าง *P.falciparum* กับ เชื้อ *P.vivax* 3 ราย และ พบเชื้อ *P.knowlesi* 1 ราย (เป็นคนไข้ที่ทำงานในประเทศมาเลเซีย)

กราฟที่ 2 แสดงจำนวนของผู้ป่วยที่ติดเชื้อมาลาเรีย
จำแนกตามตัวแปรแต่ละเดือน

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนของผู้ป่วยที่ติดเชื้อมาลาเรีย
จำแนกตามตัวแปรแต่ละเดือน

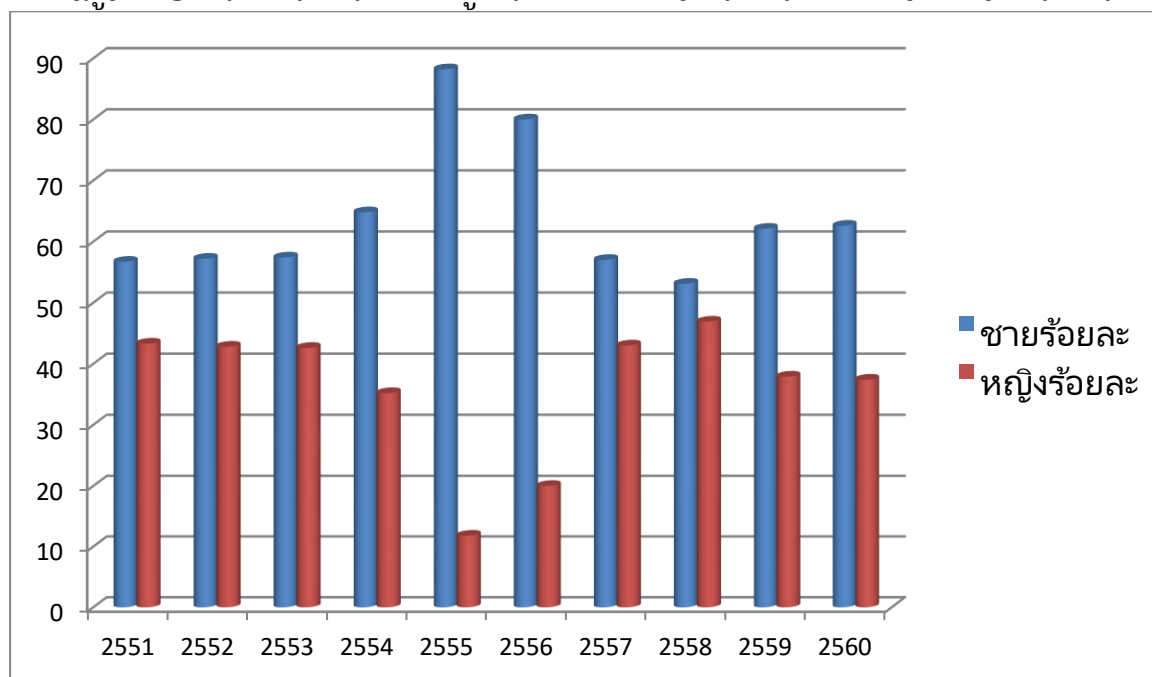
เดือน	จำนวน	ปีพ.ศ.								
		2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
มกราคม	จำนวน	3	12	47	14	1	1	2	7	2
กุมภาพันธ์	จำนวน	18	8	52	9	1	1	4	5	1
มีนาคม	จำนวน	13	16	33	16	0	1	0	12	1
เมษายน	จำนวน	20	13	48	7	1	2	4	11	2
พฤษภาคม	จำนวน	56	26	47	10	4	5	21	43	6
มิถุนายน	จำนวน	115	22	73	15	3	3	39	34	26
กรกฎาคม	จำนวน	58	29	53	8	3	3	22	33	35
สิงหาคม	จำนวน	29	13	40	5	0	6	37	26	53
กันยายน	จำนวน	33	16	44	4	3	4	54	7	31

ตุลาคม	จำนวน	39	13	39	3	0	2	35	11	30
พฤศจิกายน	จำนวน	32	17	58	0	0	2	13	2	102
ธันวาคม	จำนวน	11	30	30	0	1	5	11	3	96
รวม		427	215	564	91	17	35	242	194	385

จากตารางที่ 2

พบว่าช่วงเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไปจะมีผู้ติดเชื้อมาลาเรียเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับสภาพภูมิอากาศในช่วงฤดูฝนของอำเภอศรีสาคร โดยฤดูฝนจะมี 2 ช่วง คือ ช่วงที่รับลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งพัดเอาความร้อนชื้นจากทะเลอันดามันและจากมหาสมุทรอินเดียเข้ามา ทำให้ฝนตกชุกในเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม และช่วงที่รับลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดเอาความชื้นจากอ่าวไทยเข้ามา ทำให้มีฝนตกชุกในเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมกราคม¹

แผนภูมิที่ 3 แสดงร้อยละของผู้ป่วยที่ติดเชื้อมาลาเรีย จำแนกตามตัวแปรเพศ

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ป่วยที่ติดเชื้อมาลาเรีย จำแนกตามตัวแปรเพศ

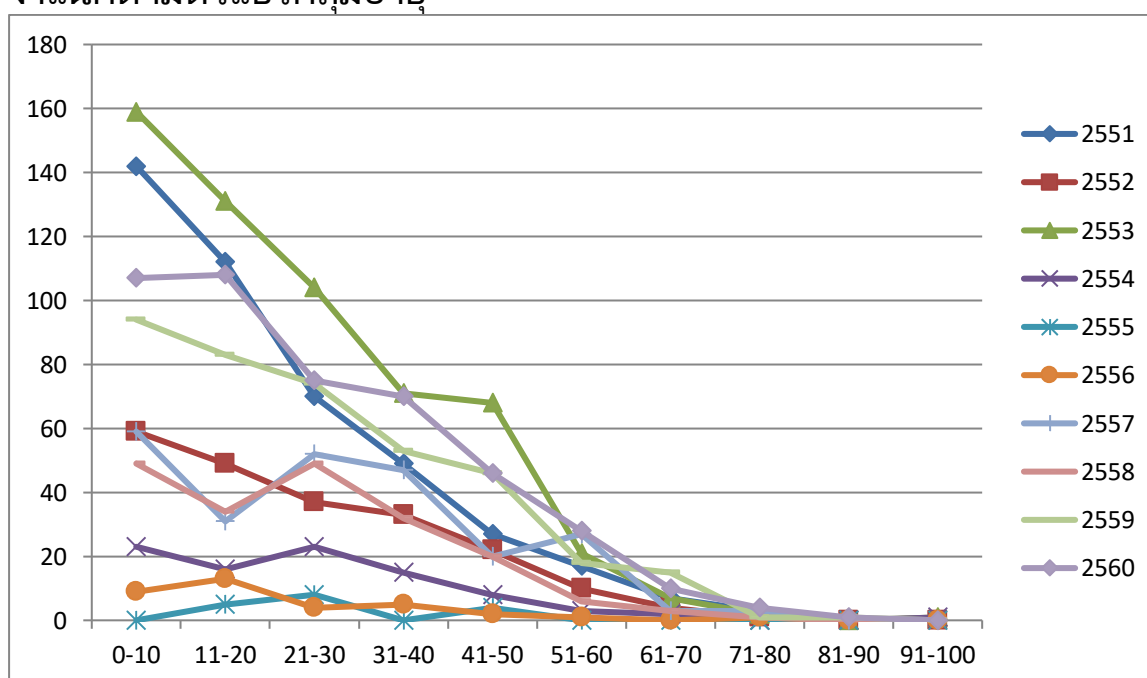
เพศ	ปีพ.ศ.									
	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560

ชาย	จำนวน	242	123	324	59	15	28	138	103	239	281
	ร้อยละ	56.7	57.2	57.4	64.8	88.2	80.0	57.0	53.1	62.1	62.6
หญิง	จำนวน	185	92	240	32	2	7	104	91	146	168
	ร้อยละ	43.3	42.8	42.6	35.2	11.8	20.0	43.0	46.9	37.9	37.4
รวม		427	215	564	91	17	35	242	194	385	449

จากตารางที่ 2

พบว่าในอำเภอศรีสาครเพศชายจะมีการติดเชื่อมาลาเรียมากกว่าเพศหญิง เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งผู้ชายจะทำงานนอกบ้าน ส่วนผู้หญิงจะทำงานในบ้านเป็นหลัก ในปี พ.ศ. 2559 พบผู้ติดเชื่อเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 62.1 ปี พ.ศ.2560 พบผู้ติดเชื่อเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 62.6

แผนภูมิที่ 4 แสดงจำนวนของผู้ป่วยที่ติดเชื่อมาลาเรีย จำแนกตามตัวแปรกลุ่มอายุ

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ป่วยที่ติดเชื่อมาลาเรีย จำแนกตามตัวแปรกลุ่มช่วงอายุ

อายุ (ปี)		ปีพ.ศ.									
		2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560
0-	จำนวน	142	59	159	23	0	9	59	49	94	107

10	ร้อยละ	33.3	27.4	28.2	25.3	0	25.7	24.4	25.3	24.4	23.8
11-	จำนวน	112	49	131	16	5	13	31	34	83	108
20	ร้อยละ	26.2	22.8	23.2	17.6	29.4	37.1	12.8	17.5	21.6	24.1
21-	จำนวน	70	37	104	23	8	4	52	49	74	75
30	ร้อยละ	16.4	17.2	18.4	25.3	47.1	11.4	21.5	25.3	19.2	16.7
31-	จำนวน	49	33	71	15	0	5	47	32	53	70
40	ร้อยละ	11.5	15.3	12.6	16.5	0	14.3	19.4	16.5	13.8	15.6
41-	จำนวน	27	22	68	8	4	2	20	20	46	46
50	ร้อยละ	6.3	10.2	12.1	8.8	23.5	5.7	8.3	10.3	11.9	10.2
51-	จำนวน	17	10	21	3	0	1	27	6	18	28
60	ร้อยละ	4.0	4.7	3.7	3.3	0	2.9	11.2	3.1	4.7	6.2
61-	จำนวน	7	4	7	2	0	0	3	3	15	10
70	ร้อยละ	1.6	1.9	1.2	2.2	0	0	1.2	1.5	3.8	2.2
71-	จำนวน	3	1	2	0	0	1	3	1	1	4
80	ร้อยละ	0.7	0.5	0.4	0	0	2.9	1.2	0.5	0.3	1.0
81-	จำนวน	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
90	ร้อยละ	0	0	0	0	0	0	0	0	0.3	0.2
91-	จำนวน	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0
100	ร้อยละ	0	0	0.2	1.0	0	0	0	0	0	0
รวม		427	215	564	91	17	35	242	194	385	449

จากตารางที่ 3 พบว่าในปี พ.ศ. 2559

ช่วงอายุที่มีการติดเชื้อมาลาเรียมากที่สุด คือ อายุ 0-10 ปี พบจำนวน 94 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.4 ในปี พ.ศ.2560 ช่วงอายุที่พบเชื้อมาลาเรียมากที่สุด คือ 11-20 ปี จำนวน 108 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.1

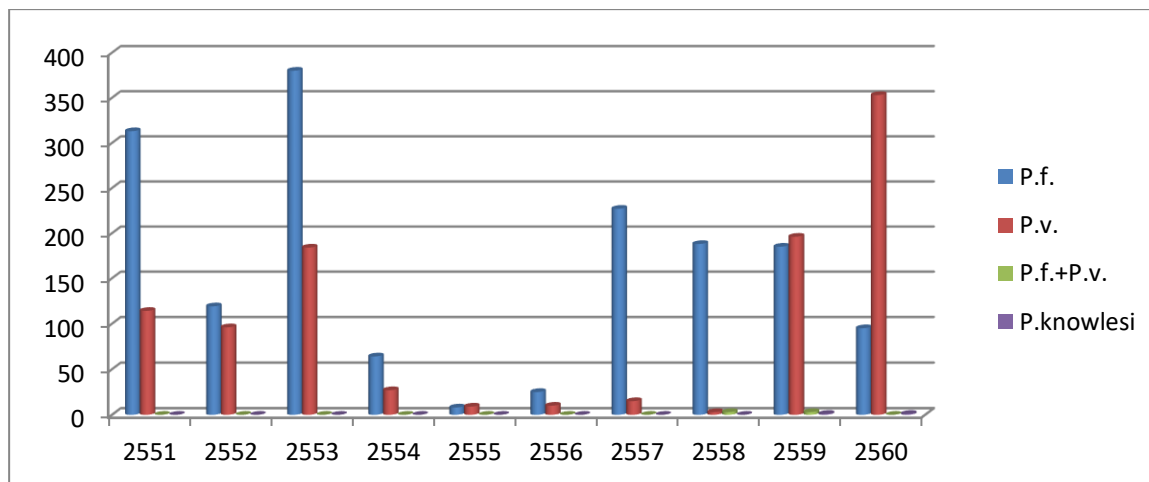
เนื่องจากภูมิประเทศเป็นป่าทึบและภูเขาสลับซับซ้อน มีแม่น้ำลำธาร

ที่อยู่อาศัยอยู่ในทำเลที่ประกอบอาชีพ

โดยช่วงวัยเด็กมีการติดเชื้อมากที่สุดเนื่องจากความสามารถในการป้องกันตัวจากยุงน้อย

ยุงก้นปล่องเพศเมียจะใช้ปากที่มีลักษณะเป็นท่อเจาะผิวหนังเพื่อดูดกินเลือด² และยุงชอบกัดเด็กมากกว่าผู้ใหญ่เนื่องจากกลิ่นและลักษณะของผิวหนัง³ ทำให้สามารถแพร่เชื้อได้ง่าย

แผนภูมิที่ 5 แสดงจำนวนของผู้ป่วยที่ติดเชื้อมาลาเรีย
จำแนกตามตัวแปรชนิดของเชื้อ

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ป่วยที่ติดเชื้อมาลาเรีย
จำแนกตามตัวแปรชนิดของเชื้อ

ชนิดเชื้อ		ปีพ.ศ.								
		2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
<i>P.falciparum</i>	จำนวน	313	119	380	64	8	25	227	188	185
	ร้อยละ	73.3	55.3	67.4	70.3	47.1	71.4	93.8	97.0	48.1
<i>P.vivax</i>	จำนวน	114	96	184	27	9	10	15	3	196
	ร้อยละ	26.7	44.7	32.6	29.7	52.9	28.6	6.2	1.5	50.9
<i>P.f.+P.v.</i>	จำนวน	0	0	0	0	0	0	0	3	3
	ร้อยละ	0	0	0	0	0	0	0	1.5	0.8
<i>P.knowlesi</i>	จำนวน	0	0	0	0	0	0	0	0	1
	ร้อยละ	0	0	0	0	0	0	0	0	0.2
รวม	จำนวน	427	215	564	91	17	35	242	194	385

จากตารางที่ 4

พบว่าส่วนใหญ่นชนิดของเชื้อมาลาเรียที่พบในอำเภอศรีสาครเป็นเชื้อ *Plasmodium falciparum* มากที่สุด รองลงมาเป็นเชื้อ *Plasmodium vivax* ส่วน *Plasmodium knowlesi*

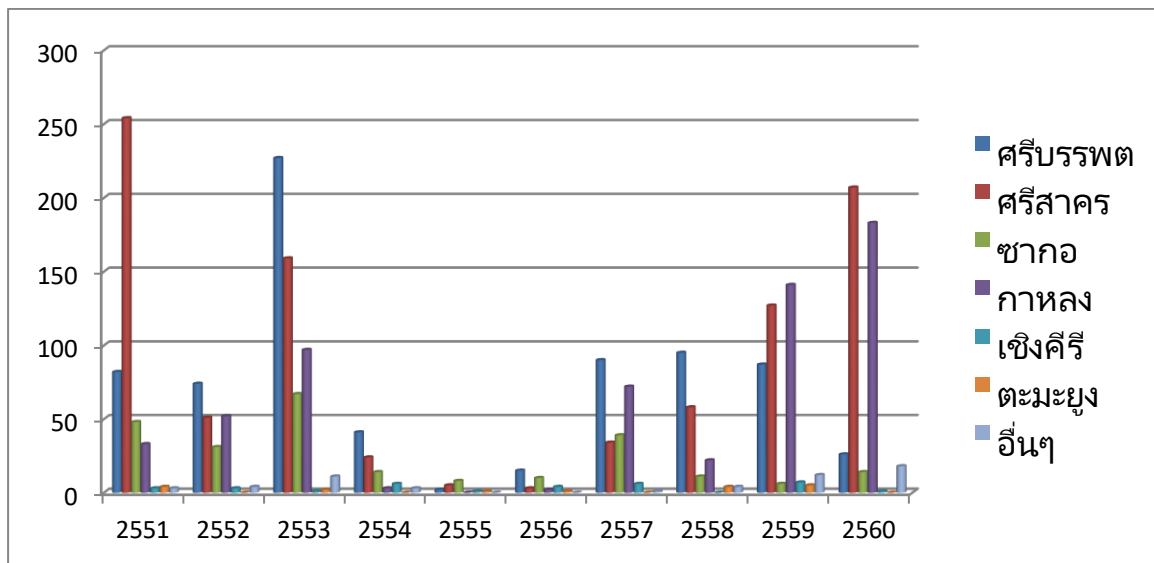
ผู้ป่วยจะได้รับเชื้อจากการไปทำสวนยางพาราที่ประเทศมาเลเซียติดเชื้อแล้วกลับมารักษาตัวที่โรงพยาบาลใกล้บ้าน ในปี พ.ศ. 2559-2560

เชื้อที่พบส่วนใหญ่ เป็นเชื้อ *Plasmodium vivax* มากกว่าเชื้อ *Plasmodium falciparum*

อาจเนื่องมาจากการรับเชื้อจากการอพยพย้ายถิ่นของประชากรซึ่งจากการสอบถามอำเภอใกล้เคียงที่มีอาณาเขตติดกับอำเภอ ศรีสาคร ได้แก่ อำเภอเรือเสาะ อำเภोजะแนะ จังหวัดนราธิวาส และอำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา ก็พบเชื้อ *Plasmodium vivax* มากกว่าเชื้อ *Plasmodium falciparum* เช่นเดียวกัน

แผนภูมิที่ 6 แสดงจำนวนของผู้ป่วยที่ติดเชื้อมาลาเรีย

จำแนกตามตัวแปรตำบล

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ป่วยที่ติดเชื้อมาลาเรีย

จำแนกตามตัวแปรตำบล

ตำบล		ปีพ.ศ.										
		2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	
ศรีบรรพต	จำนวน	82	74	227	41	2	15	90	95	87	22.6	
	ร้อยละ	19.2	34.4	40.2	45.0	11.8	42.9	37.2	48.9	22.6	11.8	
ศรีสาคร	จำนวน	254	51	159	24	5	3	34	58	127	22.6	

	ร้อยละ	59.5	23.7	28.2	26.4	29.4	8.6	14.0	29.9	33.0	4
ซากอ	จำนวน	48	31	67	14	8	10	39	11	6	
	ร้อยละ	11.3	14.4	11.9	15.4	47.0	28.6	16.1	5.7	1.6	
กาหลง	จำนวน	33	52	97	3	0	2	72	22	141	
	ร้อยละ	7.7	24.2	17.2	3.3	0	5.7	29.8	11.3	36.6	4
เชิงคีรี	จำนวน	3	3	1	6	1	4	6	0	7	
	ร้อยละ	0.7	1.4	0.2	6.6	5.9	11.4	2.5	0.	1.8	
ตะมะยุง	จำนวน	4	0	2	0	1	1	0	4	5	
	ร้อยละ	0.9	0	0.4	0	5.9	2.8	0	2.1	1.3	
อื่นๆ	จำนวน	3	4	11	3	0	0	1	4	12	
	ร้อยละ	0.7	1.9	1.9	3.3	0	0	0.4	2.1	3.1	

จากตารางที่ 5 พบว่าในปี พ.ศ.2559

ตำบลกาหลงพบผู้ติดเชื้อมาลาเรียมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.6 ในปี พ.ศ.

2560 ตำบลศรีสาครพบผู้ติดเชื้อมาลาเรียมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.1

ตำบลที่พบเชื้อมาลาเรียมีลักษณะพื้นที่เป็นป่าทึบและภูเขาสลับซับซ้อน

มีแม่น้ำลำธารเหมาะกับการเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของยุง

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนและหมู่บ้านของผู้ป่วยที่ติดเชื้อมาลาเรีย

จำแนกตามตัวแปรหมู่บ้าน

ปี 2551		ปี 2552		ปี 2553		ปี 2554		ปี 2555	
หมู่บ้าน	จำนวน	หมู่บ้าน	จำนวน	หมู่บ้าน	จำนวน	หมู่บ้าน	จำนวน	หมู่บ้าน	จำนวน
1.สะกูปา	67	1.กี้ยะ	24	1.ต็องอ	55	1.ไอรตี อดอ	16	1.กำปาง บารู	3
2.จู่จ๊ะ	60	2.สาย บน	23	2.สะกูป า	47	2.ไอรก าแซ	10	2.ไอรต ย	2
3.ไอรแย ง	42	3.ต็อง อ	21	3.ละโอ	46	3.ต็องอ	8	3.อื่นๆ 12 แห่ง	แห่ง ละ 1
4.กี้ยะ	33	4.ละโอ	20	4.ไอรก อเด	43	4.สะกูป า	5		
5.ไอรก าแซ	22	5.สะกูป ปา	17	5.กี้ยะ	32	5.กี้ยะ	5		

ปี 2556		ปี 2557		ปี 2558		ปี 2559		ปี 2560	
หมู่บ้าน	จำนวน	หมู่บ้าน	จำนวน	หมู่บ้าน	จำนวน	หมู่บ้าน	จำนวน	หมู่บ้าน	จำนวน
1.ลูโบ๊ะยี่ อริง	8	1.ป่าไผ่	27	1.จือกอ	29	1.ไอร้อ	60	1.ไอรัก าแซ	122
2.ไอร้อ ยะ	7	2.ยาก าบองอ	22	2.ตืออง	24	2.ละโอ	50	2.กาหลง	74
3.ลาเวง	3	3.ไอร้อ จือยะ	22	3.ละโอ	19	3.กาหลง	47	3.ป่าไผ่	35
4.ไอรัก าแซ ไอร้อ, ตือโละ	แห่ง ละ 2	4.สาย บน	21	4.ไอรัก าแซ	14	4.ไอรัก าแซ	25	4.สายบน	35
5.อื่นๆ 11 แห่ง	แห่ง ละ 1	5.ตืออง อ	19	5.สะกูป า	12	5.อินอ	24	5.จือโละ	24

จากตารางที่ 6 พบว่าในปีพ.ศ.2551-2554 หมู่บ้านที่มีการระบาดทุกปี คือ บ.สะกูปา บ.ก๊แย บ.ตือองอ ส่วนในปีอื่นๆ การระบาดของเชื้อมาลาเรียจะกระจายไปตามหมู่บ้านต่างๆ โดยในปี พ.ศ.2560 หมู่บ้านที่พบส่วนใหญ่มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอจะนะ(บ.ไอรักาแซ บ.จือโละ) และอำเภอบันนังสตา(บ.กาหลง บ.ป่าไผ่ บ.สายบน)ที่มีการระบาดเช่นเดียวกัน

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาอุบัติการณ์การเกิดโรคมาลาเรียในพื้นที่อำเภอศรีสาครตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551-2560 โดยจำแนกตามเดือน เพศ กลุ่มอายุ ชนิดของเชื้อ ตำบล และหมู่บ้าน ซึ่งเชื้อมาลาเรียจะพบมากในตั้งเดือน พฤษภาคมถึงเดือนมกราคม เพศชายจะพบได้มากกว่าเพศหญิง กลุ่มอายุในวัยเด็กจะพบมากกว่าวัยผู้ใหญ่ ชนิดของเชื้อที่พบตั้งแต่ปีพ.ศ.2551-2558 พบเชื้อ *Plasmodium falciparum* มากกว่าเชื้อ *Plasmodium vivax* ส่วนในปีพ.ศ. 2559-2560 พบเชื้อ *Plasmodium vivax* มากกว่าเชื้อ *Plasmodium falciparum*

ตำบลที่พบเชื่อจำนวนมาก ได้แก่ ตำบลศรีสาคร ตำบลศรีบรรพต
ตำบลกาหลง

ส่วนหมู่บ้านที่พบเชื่อก็จะมีการระบาดไม่แน่นอนมีการกระจายไปทุกพื้นที่
ทำให้ทางสาธารณสุขออกเชิงรุกเพื่อควบคุมและป้องกันโรคมalariaเรียโดยการพ่น
เคมีฤทธิ์ตกค้าง กำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ของยุง

มีการแจกมุ้งชุบน้ำยาเพื่อป้องกันยุงซึ่งสนับสนุน โดยโครงการกองทุนโลกด้าน
malariaเรีย ชุมชนที่มีการระบาดถ้าเกิดสงสัยว่าตนเองอาจมีการติดเชื้อmalariaเรีย
สามารถตรวจเบื้องต้นกับหน่วยmalariaเรียของชุมชน ด้วยชุดตรวจ RDT
(Rapid Diagnostic Test) โดยจะมีในตำบลกาหลง ตำบลศรีบรรพต
และตำบลศรีสาคร

ทางหน่วยงานจึงได้มีการเตรียมความพร้อมในด้านทรัพยากรและบุคลากรเพื่อ
รองรับโรคมalariaเรียที่มีการระบาดในทุกๆปี
เพื่อให้สามารถช่วยให้แพทย์วินิจฉัยได้ทันหวังที่
และส่งต่อข้อมูลไปยังหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง

สรุป

จากการเก็บข้อมูลย้อนหลังการเกิดโรคมalariaเรียในพื้นที่อำเภอศรีสาคร
ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2551-2560 พบว่า

เชื่อmalariaเรียในอำเภอศรีสาครสามารถพบได้ทุกเดือนโดยเดือนที่เริ่มพบเชื่อ
malariaเรียจำนวนมากคือ ตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนธันวาคม

เพศชายพบการติดเชื้อmalariaเรียมากกว่าเพศหญิง โดยในปี พ.ศ. 2559

พบเชื่อmalariaเรียคิดเป็นร้อยละ 62.1 ในปี พ.ศ.2560

พบเชื่อmalariaเรียคิดเป็นร้อยละ 62.6 ช่วงอายุที่พบเชื่อmalariaเรียมากที่สุด ในปี
พ.ศ. 2559 คือ อายุ 0-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.4 ในปี พ.ศ.2560

ช่วงอายุที่พบเชื่อmalariaเรียมากที่สุด คือ 11-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.1

ชนิดของเชื่อที่พบ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2551-2558 พบเชื่อ *Plasmodium*
falciparum มากกว่า *Plasmodium vivax* ส่วนในปี พ.ศ.2559-2560

พบเชื่อ *Plasmodium vivax* มากกว่า *Plasmodium falciparum*

อาจเนื่องมาจากการรับเชื่อจากการอพยพย้ายถิ่นของประชากรที่มีที่อยู่อาศัยติด
กับอำเภอใกล้เคียงที่มีการระบาด ได้แก่ อำเภอรือเสาะ อำเภोजะแนะ

จังหวัดนราธิวาส และอำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา ก็พบเชื่อ *Plasmodium*
vivax มากกว่าเชื่อ *Plasmodium falciparum* ในปี พ.ศ.2559

ตำบลกาหลงพบผู้ติดเชื้อmalariaเรียมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.6 ในปี พ.ศ.

2560 ตำบลศรีสาครพบผู้ติดเชื้อมาลาเรียมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.1 โดยหมู่บ้านที่พบเชื้อมาลาเรียจะกระจายไปตามหมู่บ้านต่างๆ ไม่แน่นอน ในปี พ.ศ. 2560

หมู่บ้านที่พบเชื้อส่วนใหญ่จะเป็นหมู่บ้านที่มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอจะนะและอำเภอบันนังสตาที่มีการระบาดเช่นเดียวกัน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความร่วมมือจาก นางดารุณี หะยิวะเชิง หัวหน้ากลุ่มงานเทคนิคการแพทย์ และเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานเทคนิคการแพทย์ที่เก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลศรีสาคร นายแพทย์ ประมวล ทองอินทราช ที่สนับสนุนส่งเสริมในการทำงานวิจัย และขอขอบคุณอาจารย์ที่ปรึกษา ดร.อัยนา ภูยฺหุทานนท์ และอาจารย์ มาลินี ยามา พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ เป็นอย่างยิ่งที่คอยให้คำปรึกษาและแนะนำในการทำงานวิจัย Routine to Research (R2R) ในครั้งนี้ ทางผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณทุกท่านที่กล่าวนามมานี้

และผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ที่มีส่วนร่วมในการทำวิจัยสำเร็จตามวัตถุประสงค์ มา ณ โอกาสนี้

อานาฟิยะ สรรเพชดา

นางดารุณี หะย็อูเซ็ง

น.ส.นิสรินทร์ จินดา

น.ส.อาชีเย๊ะ หะมะ

นางมีส๊ะหะ บาดูแน

น.ส.ซาฟิระ มะนอ

เอกสารอ้างอิง

ข้อมูลทั่วไปอำเภอศรีสาคร.sisakhon.narathiwat.doae.go.th/recommend.htm

ศ.ดร.พีรพรรณ ตันอารีย์ .

มาลาเรียโรคที่คนไทยควรทำความรู้จักให้ดี. 16 มีนาคม 2557.

<http://www.sc.mahidol.ac.th/usr/?p=51>

อุษาวดี ภาวะ.Facebook โรงพยาบาลเด็กสมิติเวช.28 กรกฎาคม

2556. <https://th->

th.facebook.com/KidsHospital/posts/5545127546053

44